

Toldbodgade 12
DK – 1253 København K

Tel. +45 33 32 05 03

www.tekno.dk
tekno@tekno.dk

Jnr.11-120589
Styrelsen for Forskning og Innovation
Att. Lone Kjær

Den 2. januar 2011
Jnr. 08.001-004 /LK

Høringssvar vedr. udkast til lovforslag om Lov om ophævelse af lov om Teknologirådet og om ændring af lov om Det Ethiske Råd

Teknologirådet takker Uddannelsesministeriet for muligheden for at afgive høringssvar.

Teknologi, viden og innovation er afgørende størrelser for borgeren, forbrugeren, erhvervslivet, arbejdspladserne, infrastrukturene – for hele det moderne samfund. Derfor skal vi forholde os bevidst til dem. Vi skal øge nytten af dem. Vi skal modvirke de problemer, de kan skabe. Og det skal gøres med rettidig omhu – strategisk og med fremsynethed. Det er, hvad Teknologirådets arbejde går ud på. Teknologirådet laver analyser og vurderinger af, hvordan viden, teknologi og innovation kan bruges til samfundets og borgernes bedste.

Uafhængig rådgivning nødvendig

Der er i Danmark behov for en uafhængig institution som Teknologirådet. Feltet af rådgivere er efterhånden stærkt domineret af ideologiske eller kommercielle tænketanke, og af spin. Det kan ridse nogle positioner op, hvilket er nødvendigt i et demokrati. Men det efterlader et stort behov for balanceret og uafhængig rådgivning, som trækker på den bedste viden, inddrager de forskellige interesser, kvalificerer debatten, og tegner mulige løsninger op, som man kan samles om. Teknologirådet har kunnet spille en vigtig rolle som samlingssted, en helle, hvor parterne kunne mødes og beslutninger modnes. Det har rådet kunne, fordi det er uafhængigt – i sin konstruktion og i kraft af den offentlige finansiering.

Teknologirådet arbejder altid uafhængigt. Der er klare interne retningslinjer for indgåelse af samarbejde og igangsættelse af projekter. Bestyrelsen underrettes løbende om udviklingen indenfor alle projekter, herunder de eksternt finansierede projekter.

Et kompetencecenter i nye politiske arbejdsformer

Teknologirådet har nogle unikke kompetencer, som er opdyrket gennem 25 år. Det er tale om en særlig profession og et fagligt miljø, som ikke kan fastholdes, hvis det spredes ud og som det vil tage mange år at genetablere. Rådets sekretariat mestrer en lang række metoder til at inddrage de relevante parter i at analysere et

Teknologirådet
har til opgave at:

fremme
teknologidebatten

vurdere teknologiens
muligheder og
konsekvenser

rådgive Folketinget
og regeringen

samfundsproblem, undersøge de holdninger der er i spil og sammen finde løsninger. Det er metoder, der bygger på det særlige danske deltagelses-demokrati, men styrker det ved at give deltagerne en rådgivende rolle. I Teknologirådets rådgivning er det sekretariatet, der skaber processen, og deltagerne, der skaber resultaterne.

Behovet for sådanne 'nye politiske arbejdsformer' skyldes, at nutidens udfordringer er så komplekse, at de kun kan løses gennem vidtstrakt samarbejde. Det gælder ikke mindst indenfor politikområder, der er videnbaserede, hvor teknologi spiller en stor rolle, og hvor innovation skal leve op til mange forskellige krav – såsom indenfor sundhed, energi og miljø/klima. Teknologirådet betragtes som en globalt ledende institution indenfor disse arbejdsformer, især indenfor borgerinddragelse. Flere bidrag i debatten om rådets fremtid dokumenterer denne position – ikke mindst en henvendelse fra EPTA til Uddannelsesministeren og Folketinget 18.november 2011, og en leder i det højt ansete tidsskrift Nature den 30.november 2011.

Bevilling og efterspørgsel

Rådets bevilling bruges til de aktiviteter, som bestyrelsen beslutter på baggrund af en årlig indkaldelse af ideer fra repræsentantskabet, Folketinget, regeringen, organisationer og enkeltpersoner. Bevillingen er nominelt den samme (omkring 10,4 mio.kr.) som i 1995, hvilket mest skyldes en stor beskæring i 2001. Takket være finanslovsbevillingen har bestyrelsen selv kunnet igangsætte aktiviteter uafhængigt af eventuelle interessenters påvirkning.

Teknologirådet har siden 2001 udviklet en betydelig ekstern finansiering. Det er gjort for at supplere bevillingen, så der ud fra samme administration kan udføres større aktivitet. Men også for at udvide aktiviteterne til det internationale, regionale og kommunale niveau, som alle mht. samfundets anvendelse af teknologi er blevet vigtigere gennem de sidste årtier. Desuden har ekstern finansiering gjort det muligt at fastholde et sekretariat af en vis størrelse, så det kan være et levende fagligt miljø.

Alle Teknologirådets aktiviteter udføres altså ud fra efterspørgsel: Det almindelige arbejdsprogram ud fra ønsker fra mange grene af det danske samfund. De eksternt finansierede aktiviteter ud fra samarbejdspartneres efterspørgsel.

Økonomisk set er en besparelse på 10,4 mio.kr. ved at nedlægge Teknologirådet ikke et retvisende tal. Danmark vil miste betydelige indtægter ved rådets nedlæggelse. Rådet har en succesrate på 70% på EU-ansøgninger, hvilket er særdeles højt. I 2011 har rådet skrevet EU-kontrakter for 13 mio. kr. Oplægget til EU's 8. rammeprogram for forskning, "Horizon 2020", nævner eksplicit rådets metoder som vartegn for den forskning/samfund dialog, som rammeprogrammet lægger op til. Fremadrettet må man altså forvente, at Teknologirådet vil kunne gøre sig endnu stærkere gældende i EU's forskning.

Samfundets gavn

Der har altid været et meget frugtbart samarbejde mellem forskningen og Teknologirådet. Det skyldes ikke mindst, at forskningen har brug for dialog mellem forskning og samfund – også på samfundets præmisser. Mange forskere ser deres arbejde som et bidrag til samfundet, men har svært ved at få bidraget formidlet. Teknologirådets projekter er for dem et tilbud om at blive brugt i løsningen af konkrete udfordringer. For samfundet har det betydet, at ekspertise, der ellers skulle

betales i dyre domme, i vidt omfang bliver stillet gratis til rådighed for rådet og dermed for de politiske beslutningstagere.

Samfundets gavn af Teknologirådet kan skitses ved nogle markante resultater af arbejdet. Rådets energianalyser har tidligt påpeget udsigten til meget dyrere olie og angivet mulige veje til økonomisk rentabel omstilling af energisystemet – med politisk handling til følge. Rådets rapporter om offentlige IT-systemer har medført bedre kontrol og store besparelser. Rådets arbejde på kemiområdet ledte til EU's REACH direktiv. Byggeriet har taget mange anbefalinger på energi- og miljøområdet til sig. Innovationskonsortierne indenfor samfundsmæssige behov er en konsekvens af et af rådets projekter. Listen er lang – men måske vigtigere er det, at Teknologirådets arbejde modner samfundet og de vigtigste spillere til at håndtere fremtidens udfordringer. Både ved at give viden, afklare holdninger og udvikle strategier.

Det følger logisk af Teknologirådets mission, at vi er enige i målet om at finde flere midler til forskning. Men logikken holder op, hvis man ikke samtidig investerer i, at forskningens resultater bliver bragt ind i en større sammenhæng. Derfor skyder man sig selv i foden, når man finansierer forskning ved at nedlægge Teknologirådet. Man burde gøre det modsatte – jo mere der investeres i forskning, teknologi og innovation, jo mere burde man også investere i at få resultaterne til at indgå i bredere analyser og vurderinger, så de bliver udnyttet bedst muligt til samfundets gavn.

Fremtiden

Det er Teknologirådets opfattelse, at der i fremtiden bliver endnu større behov for at skabe sammenhængende strategier i dialog mellem eksperter, interessenter, befolkning og politikere. Det danske samfund står overfor mange udfordringer, som kalder på fremsynede og robuste løsninger, der nyder bred accept. Det er netop den form for processer og resultater, Teknologirådet skaber med sin særlige metodiske tilgang til at rådgive. Folkestyret bør bygge på bred accept af samfundets udvikling og det bør derfor ses som et nødvendigt led i den demokratiske proces at inddrage borgere, eksperter og interessenter i at udfordre den vante tankegang og tænke med et længere sigte end den aktuelle dagsorden. Vil man det, så skal man styrke - ikke stoppe - Teknologirådets arbejde.

Rådets arbejde er yderligere beskrevet på rådets hjemmeside www.tekno.dk, hvor der også kan findes information om aktive projekter i 2011 og om samtlige aktiviteter tilbage i tiden.

Teknologirådets forslag til lovprocessen

1. Det politiske forlig om fordeling af forskningsreserven i 2012 står ikke i vejen for en fortsættelse af Teknologirådet, idet forligsteksten kun forholder sig til bevillingen. Vælger man f.eks. at undlade at ophæve Lov om Teknologirådet, at anvende bevillingen på 4,5 mio.kr. til at fortsætte rådet i 2012, og i 2013 at finde en ny bevilling til rådet, må det vurderes at være i overensstemmelse med forliget.
2. Ønsker man at genoverveje den følgerkning af forliget, at Teknologirådet nu foreslås nedlagt, kunne 2012 med fordel bruges til en international evaluering af Teknologirådet. På grund af de eksternt finansierede aktiviteter kan sekretariatet ekstraordinært – idet bestyrelsen udskyder igangsættelse af egne projekter - videreføres i 2012 med bevillingen på 4,5 mio.kr. og der ville kunne gennemføres en evaluering. På baggrund af evalueringen kunne Teknologirådet videreføres efter 2013. Et sådant forløb kan hænge sammen økonomisk, forudsat at hensigten er at videreføre Teknologirådet.

3. Teknologirådet er overbevist om, at en international evaluering ville tale stærkt for, at Teknologirådets arbejde fortsættes, men er også bevidst om, at den formentlig ville stille krav til justeringer. Rådet har selv i 2010 og 2011 bedt Forsknings- og Innovationsstyrelsen om en international evaluering på baggrund af, at lovgrundlaget er 15 år gammelt og derfor bør revurderes. I 2011 gennemførte bestyrelsen og repræsentantskabet selv en visionsproces, som pegede på behov for bl.a. større synlighed og presserettet aktivitet, mulighed for at gennemføre længere tematiske forløb omkring de store samfundsmæssige udfordringer, og behovet for endnu større internationalt engagement. Fremfor at nedlægge Teknologirådet er det rådets opfattelse, at der burde gennemføres en international evaluering med henblik på at sikre et opdateret lovgrundlag og give bestyrelsen nogle pejlemærker for de næste 10 år.
4. Beslutningen om rådets fremtid bør dog ikke trække ud. Er man fast besluttet på at nedlægge Teknologirådet bør det ske straks. Er man åben overfor at fortsætte rådet, bør der lægges en klar plan for 2012, herunder evaluering og plan for fastlæggelse af bevilling fra 2013.
5. Der er i debatten efter forliget blevet talt en del om, at Teknologirådets arbejde kunne fortsættes i en eller anden form. Teknologirådet har svært ved at se nogle tegn på, at der arbejdes i den retning, og den såkaldte "task force" i Uddannelsesministeriet har ikke til opgave at sikre en fortsættelse af rådets arbejde. Teknologirådet vil derfor anbefale, at der i lovprocessen fokuseres skarpt på, hvorvidt rådets egen mulighed for at igangsætte relevante rådgivende aktiviteter, i kraft af en offentlig bevilling, skal bevares.

Folketinget – og andre folkevalgte i Danmark – har brug for at blive forsynet med viden, overblik og gode råd fra en uafhængig kilde, der tjener de bredere samfundsinteresser, trækker på mange kræfter i samfundet og som er tidligt på færde i forhold til fremtidens udfordringer.

I håb om, at lovprocessen leder til en fortsættelse af Teknologirådet,

Teknologirådets bestyrelse ved

Annette Toft, formand for Teknologirådet
Hanne Severinsen, næstformand

/Lars Klüver, Sekretariatschef

